

Rob van Netten

Door de Gift naar de Gever

Bijbellezing in Oost-Souburg

Onderlinge relaties

Efeziërs 5:22 - 6:9

Inleiding

Ik heb een goede voorbereiding gehad voor deze avond, en daar heb ik natuurlijk al van genoten. Dus ik hoop dat jullie vanavond ook zullen genieten van het gedeelte dat ik met jullie mag delen. Dat is in ieder geval zo, als we in verwondering met elkaar kunnen zeggen dat we de Heer mochten zien, zoals we ook gezongen hebben. Dat is wel mijn verlangen vanavond. Ja, ik wil nu met jullie maar het gedeelte lezen, dat we vanavond gaan behandelen.

Relaties in het huwelijk

Dat gedeelte begint bij Efeziërs 5:22, en dan lees ik tot en met hoofdstuk 6:9. Daar staat eerst iets over de huwelijksrelaties: 'Vrouwen, weest aan uw eigen mannen onderdanig als aan de Heer, want de man is het hoofd van de vrouw, evenals ook Christus het Hoofd is van de gemeente: Hij is de Behouder van het lichaam. Maar zoals de gemeente aan Christus onderdanig is, zo ook de vrouwen aan hun mannen in alles. Mannen, hebt uw vrouwen lief, evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door het woord, opdat Hij de gemeente voor Zich zou stellen, heerlijk, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, maar opdat zij heilig en onberispelijk zou zijn. Zo behoren ook de mannen hun eigen vrouwen lief te hebben als hun eigen lichamen. Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief. Want niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voedt en koestert het,

evenals ook Christus de gemeente. Want wij zijn leden van Zijn lichaam, van Zijn vlees en van Zijn gebeente. Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn. Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en de gemeente. In elk geval, ook u, laat ieder van u zijn eigen vrouw zó liefhebben als zichzelf; en de vrouw moet ontzag hebben voor haar man’.

Relaties in het gezin

Dan volgen de relaties tussen kinderen en ouders: ‘Kinderen, weest jullie ouders gehoorzaam in de Heer, want dat is terecht. Eer uw vader en uw moeder, dat is het eerste gebod met een belofte: opdat het u goed gaat en u lang leeft op de aarde. En u, vaders, prikkelt uw kinderen niet tot toorn, maar voedt hen op in de tucht en vermaning van de Heer’.

Relaties in de maatschappij

Ten slotte zien we hier de maatschappelijke verhoudingen in die tijd: ‘Slaven, weest uw heren naar het vlees gehoorzaam met vrees en beven, in eenvoud van uw hart, als aan Christus; niet met ogendienst, als mensenbehagers, maar als slaven van Christus, die de wil van God van harte doen, die met bereidwilligheid slavendienst doen als aan de Heer en niet aan mensen; daar u weet dat ieder, hetzij slaaf of vrije, het goede dat hij zal doen, van de Heer zal terug ontvangen. En u, heren, doet hetzelfde jegens hen en laat het dreigen na. U weet immers, dat zowel hun als uw Heer in de hemelen is, en dat bij Hem geen aanzien van de persoon is’.

Nog enkele inleidende opmerkingen

Vanavond willen we dus nadenken over dit gedeelte, wat we nu hebben gelezen. En het hoofdthema van deze lezingen is: van de Gift naar de Gever. Ik hoop dat we vanavond ook weer iets daarvan zullen zien, dat we zullen ontdekken wat de gave is die God ons heeft gegeven; maar ook waarin we God Zelf en dan bovenal de Heere Jezus Christus zullen ontdekken. Vooral in deze drie onderdelen: het huwelijk, het gezin waarin kinderen en ouders samenleven, en de verhoudingen tussen slaven en meesters.

We zijn inmiddels al een jaar bezig met de brief aan de Efeziërs. En in deze brief gaat het over hemelse dingen, hemelse zegeningen. Paulus noemt dat al in Efeziërs 1:3, waar wij lezen: ‘Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus’. En het is goed om die context en eigenlijk dit vers ook, in je achterhoofd te houden als we deze gedeelten bestuderen. Het is namelijk gemakkelijk om hier te gaan zoeken naar een soort blauwdruk voor onze menselijke omgang met elkaar.

Hoe kunnen we iets vinden over het huwelijk, over hoe we als gezin moeten samenleven – hoewel dit ook wel aan bod komt –; maar het is in de eerste plaats geschreven aan mensen, christenen, die gezegend zijn met een volheid van geestelijke zegening, en wel in Christus.

Christus is de titel die de Heere Jezus heeft gekregen, toen Hij is opgestaan. Hij is de opgestane en verheerlijkte Heere in de hemel. Hij is verheerlijkt en zit nu aan de rechterhand van God. En ook dat is belangrijk om te beseffen als we dit gedeelte opnieuw gaan lezen. Als je de brief doorneemt, dan zul je ook ontdekken dat het altijd over de Christus gaat. Het gaat hier niet om de Heere Jezus in Zijn leven hier op aarde, maar om de verheerlijkte Heere. Met Hem zijn wij als christenen vast verbonden, en dat is ook de positie waar Paulus het over heeft als hij de brief schrijft. De apostel verbindt ons met de verheerlijkte Heer in de hemel. Daar wil ik ook nog een stukje van lezen, en weer even in de context van de brief duiken. Ik wil lezen vanaf hoofdstuk 1:15. Hier schrijft Paulus schitterende dingen, en er staat boven dat hij dit als een gebed doet. Je zou er ook een lofprijzing uit kunnen halen.

Maar laten we dit gedeelte gewoon lezen: ‘Daarom ook, daar ik gehoord heb van het geloof in de Heer Jezus dat onder u is, en van de liefde die u hebt tot alle heiligen, houd ik niet op voor u te danken, terwijl ik u gedenk in mijn gebeden, opdat de God van onze Heer Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u de geest van wijsheid en openbaring geeft in de kennis van Hem, verlichte ogen van uw hart, opdat u weet wat de hoop van Zijn roeping is, wat de rijkdom is van de heerlijkheid van Zijn erfenis in de heiligen, en wat de uitnemende grootte van Zijn kracht is jegens ons die geloven, naar de werking van de macht van Zijn sterkte, die Hij heeft gewerkt in Christus door Hem uit de doden op te wekken en Hem aan Zijn rechterhand te zetten in de hemelse gewesten, boven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw. En Hij heeft alles aan Zijn voeten onderworpen en Hem als hoofd over alles gegeven aan de gemeente, die Zijn lichaam is, de volheid van Hem die alles in allen vervult’ (Ef. 1:15-23).

Dat is dus de positie die de Heere Jezus Christus nu ontvangen heeft in de hemelse gewesten. Hij is daar in de hemel gekroond met de heerlijkheid die Hij van God de Vader heeft ontvangen. En daarin is Hij, zoals we lezen in dit gedeelte, ons als Hoofd gegeven. Hij is als Hoofd geschonken aan de gemeente. Daar hopen we straks nog op in te zoomen, wat het betekent dat Hij het Hoofd van de gemeente is.

En als laatste Schriftgedeelte wil ik nog lezen uit Efeziërs 3, waar we opnieuw iets horen over een gebed, een lofprijzing van Paulus. Daar staat vanaf vers 14: ‘Om deze oorzaak buig ik mijn knieën voor de Vader van onze Heer Jezus Christus, naar

Wie elke familie in hemelen en op aarde wordt genoemd, opdat Hij naar de rijkdom van Zijn heerlijkheid u geeft door Zijn Geest met kracht gesterkt te worden naar de innerlijke mens, zodat Christus door het geloof in uw harten woont, terwijl u in de liefde geworteld en gegrond bent; opdat u ten volle in staat bent te begrijpen met alle heiligen, wat de breedte, lengte, hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat u vervuld wordt tot de hele volheid van God. Hem nu, die in staat is zeer overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken, naar de kracht die in ons werkt, Hem zij de heerlijkheid in de gemeente en in Christus Jezus, tot in alle geslachten van alle eeuwigheid! Amen' (Ef. 3:14-21).

Als ik dit zo met jullie heb gelezen, dan hoop ik dat we het even op ons laten inwerken en ons eigenlijk verbazen. Zeker als we dit lied hebben gezongen: 'Hoe groot bent U'. Als ik vol verwondering om me heen kijk naar de schepping, dan denk ik dat Paulus in deze brief ons nog hoger wil optillen. Hij wil ons in verwondering naar de Heere Jezus laten kijken, naar al Zijn hemelse heerlijkheid. En hij zegt tegen ons: Wij zijn verbonden met deze Persoon, die zo ongelofelijk groot, zo heerlijk is. En als ik daaraan denk, dan probeer ik me dat voor te stellen en dan is het als het ware, alsof je door een telescoop of op wat voor manier ook het heelal in kijkt en dat je vol verbazing bent over alles wat je ziet.

Of om het wat dichterbij ons te brengen, zou ik zeggen dat ik vol verwondering ben, als ik kijk naar het menselijk lichaam. Alle lichaamsdelen werken op een geweldige manier samen; en alles zit zo ingenieus, ongelofelijk complex in elkaar. En dan is het alsof je wegzakt en de rest eigenlijk niet meer ertoe doet. Het enige wat jij nog zou kunnen zeggen, wat ik nog zou kunnen inbrengen is nauwelijks relevant, als we kijken naar de grootheid van de Heere Jezus als onze Schepper en Verlosser.

Toen ik dit aan het voorbereiden was, dacht ik eigenlijk: Hier had Paulus zijn brief al kunnen beëindigen. In het laatste vers staat dan ook het woord: Amen. Je kunt zeggen: dit is het einde, zo is het. Het is het 'Amen', het is goed. Vol verwondering kunnen we genieten van Gods grootheid. En met deze drie hoofdstukken eindigt ook het specifiek leerstellige deel van de brief. Alleen de eerste drie hoofdstukken geven ons meer dan genoeg stof tot nadenken. Want er is zoveel om te ontdekken over de grootheid en de heerlijkheid van de Persoon van de Heere Jezus.

Maar Paulus gaat verder. Hij schetst niet alleen de heerlijkheid van de Heere Jezus Christus, maar hij roept ons in de volgende hoofdstukken ertoe op die heerlijkheid nu zichtbaar te maken in al onze relaties hier beneden. Als wij verbonden zijn met Christus in Zijn hemelse heerlijkheid, dan toont de apostel wat wij hebben te doen om die heerlijkheid te reflecteren hier op aarde. En hij gaat in hoofdstuk vier en vijf

en het eerste gedeelte van hoofdstuk zes – wat we ook gelezen hebben –, aan de slag om die heerlijkheid in ons leven zichtbaar te maken; en hij spreekt over de dingen waarin wij moeten veranderen. We hebben gezien in deze hoofdstukken dat dit inhoudt dat we ons moeten bekeren van ons oude leven, en het nieuwe leven moeten aandoen. Uiteindelijk roept hij ons op in hoofdstuk vijf – en daar hebben we de vorige keer over nagedacht –, om te schijnen als lichten in deze wereld. Niet een licht van onszelf, maar dragers van het licht van Christus, dat de duisternis verdrijft.

Dan kom je ook weer tot verwondering, want dan denk je bij jezelf: Ja, maar is dit wel mogelijk? Want als we zo hebben stilgestaan bij Hem en willen nadenken over Zijn heerlijke Persoon, die zichtbaar moet worden in ons leven, dan is dat best een hoge norm. Dan wordt er veel van ons gevraagd. En het is ook onmogelijk voor de natuurlijke mens om zelfs maar iets te reflecteren van die heerlijkheid. Dat kan niet; en daarom is het zo belangrijk dat we ons bekeren, dat we wedergeboren worden. Het is het nieuwe leven, dat we bekleed zijn met de verheerlijkte Heer, met onze Heere Jezus Christus. Paulus verwacht dus dat we met die dingen bezig zullen zijn, niet met de dingen van de wereld, want die kunnen die heerlijkheid niet reflecteren. Maar om die heerlijkheid te kunnen weerspiegelen, moeten we ons bezighouden met de Heere Jezus Christus.

Christus en de gemeente

Maar vanavond wil ik met jullie nadenken over wat eigenlijk de volgende stap is. Niet zozeer in ons persoonlijke leven, de keuzes die wij moeten maken, maar ons gedrag in alle relaties. Paulus gebruikt hiervoor drie verhoudingen. De eerste is het huwelijk, een unieke relatie tussen één man en één vrouw. Vervolgens de relatie tussen kinderen en hun ouders, en daarna de verhouding tussen slaven en meesters. Wanneer we over het huwelijk nadenken, is het denk ik één van de eerste dingen die belangrijk zijn om te beseffen, dat het huwelijk geen menselijk bedenkfel is. Het huwelijk is een instelling die God al gegeven heeft bij de schepping. Hierover lezen we ook in vers 31. Hier staat een citaat uit het Oude Testament, uit het boek Genesis: ‘Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn’. Het is Gods plan geweest om het huwelijk in te stellen bij de schepping, we hebben er niet zelf voor gekozen.

Dit is echt niet toevallig geweest, want als we erachteraan lezen in vers 32, dan zegt Paulus het zo: ‘Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de

gemeente'. Het is een grote verborgenheid. Vanaf het eerste moment van de schepping van Adam en Eva heeft God gezegd: Zo zal het zijn. Maar het huwelijk is niet alleen een instituut geworden, het is ook een verborgenheid. Het is een *grote* verborgenheid. Er zijn vele verborgenheden in de Bijbel, dingen die geopenbaard zijn in het Nieuwe Testament, maar Paulus zegt hiervan: 'Deze verborgenheid is *groot*'. Het geeft namelijk een hele bijzondere kijk op Gods bedoelingen. Het toont ons iets van Christus Zelf. Hier zien we weer deze titel van de Heere Jezus, als de verheerlijkte Heer in relatie tot de gemeente. En dit was Gods verlangen, iets kostbaars dat zichtbaar werd van Zijn verlangen, van Zijn hart. Hij heeft hiervan gezegd: Het gaat om Christus en de gemeente (Ef. 5:32). Al vanaf het begin van de schepping heeft God dit laten zien en dit aan de mensen toevertrouwd.

Ja, het is haast onvoorstelbaar dat God dit plan toen al bedacht had en het ook tot uitdrukking bracht dat dit Zijn bedoeling was. Als je hierover nadenkt, dan zou de vraag eigenlijk terecht zijn: Is dit Gods verlangen, om de verheerlijkte Heer in de hemel te verbinden met een bruid (een vrouw moet ik zeggen), verenigd met Hem in de hemelse gewesten, een gemeente die verlost is door Zijn werk op het kruis? Wil Hij dit gebruiken als illustratie van het huwelijk, een verbintenis tussen man en vrouw hier op aarde? Dan zou je je zelfs kunnen afvragen of dit nu wel zo verstandig is? Is het dan wel verstandig voor mensen om te trouwen? Want als dat de bedoeling is, om een afspiegeling te zijn van dit goddelijke geheimenis, is het dan wel mogelijk voor mensen om dit te realiseren?

Ik denk dat die vraag terecht is. Als we om ons heen kijken, blijkt ook dat het voor mensen haast onmogelijk is om hun huwelijk in stand te houden. Als we kijken hoeveel scheidingen er zijn, hoeveel mensen moeite hebben om elkaar vast te houden in hun relatie binnen het huwelijk, dan blijkt het zo te zijn dat we – als we niet geestelijk gezind zijn – deze dingen ook nauwelijks kunnen vasthouden. Ik denk ook, en dat is eigenlijk de eerste oproep die ik hier zou willen doen, dat we ons hiervan meer bewust moeten zijn! Ook als we weten dat jonge mensen het verlangen hebben een relatie aan te gaan en de wens hebben om te trouwen. Dan hebben ze ook echt hulp en steun nodig van de kant van de gelovigen, en hebben we als gemeente de taak elkaar hierin te bemoedigen en te steunen, elkaar op te bouwen en elkaar te onderwijzen. Wat betekent het om te trouwen, en om getrouwd te *zijn*? Want daar gaat het hier eigenlijk om.

De rol van man en vrouw

Het gaat hier niet zozeer om de huwelijksluiting zelf, en de bruiloft – hierop kom ik straks nog even terug –, maar het gaat hier om de relatie tussen man en vrouw binnen het huwelijk. En daar komt ontzettend veel bij kijken en de lat ligt eigenlijk heel hoog, als we beseffen dat het doel is een beeld te vormen van Christus en Zijn gemeente. Ik wil met jullie inzoomen op de twee personen in het huwelijk, de vrouw en de man; en in dit gedeelte wordt eerst de vrouw aangesproken. Ze wordt opgeroepen tot onderdanigheid, lezen we in vers 22: ‘Vrouwen, weest aan uw eigen mannen onderdanig als aan de Heer’.

Ja, dat is lastig natuurlijk; hier kun je veel kanten mee op, zou je kunnen zeggen. Vooral met het onderdanig zijn, en dat zijn vaak geen positieve dingen. Want van nature vinden we het ontzettend lastig om onderdanig te zijn. Vooral als we in de wereld kijken, zien we onderdanigheid vaak gekoppeld aan het onderdrukken van vrouwen; vrouwen worden meer en ernstiger onderdrukt dan mannen.

Maar eigenlijk moeten we een vers terug en kijken naar wat vers 21 zegt. Want als we het over onderdanigheid hebben, moeten we goed beseffen wat dit inhoudt. In vers 21 is Paulus geëindigd met te zeggen: ‘(...) en weest elkaar onderdanig in de vrees van Christus’. Wees elkaar als broeders en zusters onderdanig binnen de gemeente, die de vrouw van Christus is, de verheerlijkte Heer in de hemel. Dat is waar Paulus ons toe oproept. Dat betekent mannen aan vrouwen, en vrouwen aan mannen: aan elkaar onderdanig. En wat betekent die onderdanigheid? Die kun je, denk ik, terugvinden in de wijze waarop de Heere Jezus de voeten heeft gewassen van Zijn discipelen. We zien hier hoe Hij altijd beschikbaar was voor de discipelen. Praktisch denk ik dat dit een heel mooi voorbeeld is.

Maar ook in de brieven van het Nieuwe Testament vinden we dingen hiervan terug. Als we bedenken dat 1 Korinthiërs 14 zegt dat alles wat in de gemeente gebeurt, tot stichting dient te zijn van de ander. Dus welke dienst je ook verricht, het moet tot opbouw zijn van de ander. En als je een beeld hiervan zou willen hebben, dan zouden we 1 Korinthiërs 12 kunnen lezen. Hier wordt het menselijk lichaam gebruikt als model, hoe een hand en een voet en een oog en een oor moeten samenwerken. Ze moeten elkaar dienen om het geheel te laten functioneren, om in alle dingen eigenlijk het geheel te laten opgroeien tot volwassenheid. En dat is, denk ik, waar we over onderdanigheid moeten spreken. Dat is dus een taak van ons allemaal, daarvan zijn de mannen niet uitgezonderd. Alleen binnen het huwelijk, binnen die unieke relatie tussen man en vrouw, mogen de vrouwen die rol nog

meer gestalte geven en nog meer vormgeven aan de onderdanigheid, en wel ten opzichte van hun eigen mannen.

Daarin komt ook het belang van hun intieme relatie tot uitdrukking. Want 'die twee zullen tot één vlees zijn', hebben we gelezen. Het is niet zo dat er van alles tussen kan komen. Het huwelijk is een relatie die heel erg nauw, en hecht verbonden is; waar niemand of niets tussen kan komen. Het is een relatie tussen twee mensen die heel uniek is. Zo is het ook bedoeld, en daarin heeft de vrouw de plaats om die onderdanigheid, dat beeld van elkaar dienen en opbouwen, meer gestalte te geven.

Belangrijk daarbij is, en dat hebben we ook gelezen, dat er liefde aanwezig is. En de taak van het liefhebben is speciaal de opdracht voor de mannen (vs. 28). Mannen, hebt uw vrouwen lief. De liefde is ontzettend belangrijk. Want zonder liefde kunnen vrouwen eigenlijk geen onderdanigheid laten zien, en kunnen zij ook niet de plek innemen waarin ze hun man kunnen eren en respecteren; en die liefde kan ook alleen maar door de eigen man gegeven worden. Want hij heeft het nodig om zelf te ontdekken wat er nodig is voor zijn vrouw.

Misschien is het ook goed om het volgende te zeggen; en ik heb wat punten verzameld om te tonen wat onderdanigheid *niet* inhoudt. Want hierover is veel onduidelijkheid, en ook veel verwarring. Maar zelfs als christenen vinden we het lastig om dit te benoemen. Onderdanigheid is niet het altijd eens te zijn met je man. Van Sara wordt gezegd dat zij onderdanig was. Je zou haast zeggen, zij wordt als voorbeeld gegeven. Zij noemde zelfs haar man 'heer', lezen we in het Nieuwe Testament. Maar zij was het niet altijd eens met haar man. En soms moest God tegen Abraham zeggen: Luister naar je vrouw Sara (Gen. 21:12). Het is ook niet goed voor een vrouw om haar eigen verstand uit te schakelen. Zo in de trant van: Als wij getrouwd zijn, dan bedenk jij het en dan voer ik het uit.

Een mooi voorbeeld hiervan hebben we in Abigaïl, die getrouwd was met een onverstandige man. Toen David daar kwam, handelde zij verstandig doordat zij David tegemoet ging en voorkwam dat hij een misdaad zou plegen. Dus we zien zeker nog dat vrouwen hun eigen verstand konden gebruiken. Het is ook een mooie uitdaging om je man ten goede te beïnvloeden. Nu ja, in ons eigen huwelijk is één van de dingen, kwaliteiten, die me opvallen dat mijn vrouw vaak beter opmerkzaam is dan ik. Het schijnt zo te zijn dat vrouwen eerder dingen opmerken en aanvoelen dan wij mannen. Daarom is het belangrijk dat wij leren luisteren naar die opmerkzaamheid en in de gaten hebben dat onze echtgenote het best wel eens bij het rechte eind kan hebben.

Die beïnvloeding is natuurlijk wel lastig, want hoe beïnvloed je nu je man, zonder je onderdanigheid als vrouw te verliezen? Welnu, ik denk dat het leerzaam is om te kijken naar vrouwen die moeite hebben met een man die de Heer ongehoorzaam is; of die misschien niet in de dienst van de Heer wil gaan of een andere weg wil gaan. Dan zien we de waarheid van wat Petrus zegt over de handel en wandel van heilige vrouwen en de onvergankelijke versiering van een zachtmoedige en stille geest (1 Petr. 3:1-6).

Petrus zegt in vers 1: 'Evenzo, vrouwen, weest aan uw eigen mannen onderdanig, opdat, ook als sommigen ongehoorzaam zijn aan het woord, zij door de wandel van hun vrouwen zonder woord gewonnen worden'. En daar kunnen we misschien ook aan denken. De mannen hebben misschien wel het verlangen om de wil van de Heer te doen, maar ze zijn toch ongehoorzaam, omdat ze het niet door hebben dat ze hun eigen weg gaan, dat ze eigenwijs zijn – dat zijn wij mannen nog wel eens. Maar dan kunnen zij door de wandel van hun vrouwen zonder woord gewonnen worden, 'wanneer zij uw kuise wandel in vrees hebben opgemerkt' (vs. 2).

Ik denk dat de vrouwen hier een heel krachtig instrument hebben, hoe zij in de wandel met de Heer hun eigen mannen kunnen beïnvloeden. Het is ook niet juist om de wil van je man boven de wil van God te stellen. Mannen zijn soms ertoe geneigd, omdat ze het hoofd zijn, dat ze die positie willen innemen alsof ze kunnen regeren in hun eigen koninkrijk. Maar het is niet de bedoeling dat de vrouw in alles blindelings gaat gehoorzamen, want er staat niet voor niets bij: 'onderdanig als aan de Heer' (Ef. 5:22). Eén ding is dus belangrijk voor de man, namelijk te beseffen dat hij getrouwd is met een volgeling van de Heere Jezus Christus. En dat is ook mijn eigen verantwoordelijkheid om me hiervan meer bewust te zijn.

En als laatste punt, is het ook niet juist om te handelen uit *angst*. Wij mannen hebben geen recht om onderdanigheid te *eisen*. Voor de vrouw moet die vrijwillig zijn. We hebben ook de verantwoordelijkheid als broeders elkaar hierop aan te spreken, zodat de vrouwen in geestelijke vrijheid leven en ontzag kunnen hebben voor hun eigen man (Ef. 5:33). Dan zullen ze hun dienstwerk tot opbouw van het huwelijk, tot opbouw van het gezin vrijwillig kunnen doen. Daarom is het zo belangrijk dat de vrouw zelf ook geworteld is in de Heere Jezus Christus, dat zij weet met Christus geplaatst te zijn in de hemelse gewesten. En zichzelf die bron van levend water kent en daaruit kan drinken. Ik denk dat dit heel belangrijk is.

Dan kom ik gelijk ook bij het punt van de rol van de man. Want als mannen zijn wij als hoofd van het gezin verplicht aan onze vrouwen deze dienst te verrichten, zodat de vrouwen zelf groeien en geworteld zijn in de Persoon van de Heere Jezus Christus; zoals we ook lezen in dit gedeelte. Het is dus belangrijk, dat moet ik nog

even zeggen: dat zelfs wanneer mannen falen in hun hoofdschap, dat dit de vrouw niet ontslaat van haar plicht tot onderdanigheid.

In de beeldspraak van de gemeente is het goed te beseffen dat we nooit zelf de rol van het Hoofd kunnen vervullen. Maar het is wel belangrijk om te beseffen dat wanneer je als vrouw onderdanig bent, ook al faalt je man als hoofd in het huwelijk, dat het licht zoals we lezen in Efeziërs 5 zó schijnt door jouw rol als vrouw daarin dat je daaraan mag vasthouden. Zelfs al is dat licht misschien passief en krijg je geen ondersteuning van je eigen man, dan nog zal het licht zijn werk doen en alles openbaar maken. En dan zal er, zoals we later lezen ook bij de slaven en meesters, een beloning zijn in je huwelijk van de Heer Zelf.

Hopelijk kunnen de vrouwen, zoals we in 1 Petrus lezen, zoveel impact hebben op hun mannen dat ze zich van een verkeerde weg zullen bekeren. En dan wil ik overstappen naar de rol van de man. De man is het verzorgende hoofd van de vrouw. En dan moet ik eerst direct al zeggen wat het *niet* is. Want als mannen denken wij soms dat het duidelijk is dat wij de baas zijn. Wij mannen zijn snel ertoe geneigd te denken: Dat is mooi, wij kunnen ons eigen koninkrijk oprichten. Wij zijn het hoofd en we hebben zelfs personeel erbij gekregen om het rijk te kunnen regeren; want daar is onze vrouw dan voor.

Dat is het dus niet, en dat is ook niet wat hier staat. Hoewel het wel is, denk ik, wat onze calvinistische cultuur uiteindelijk heeft bewerkt. Als ik een beetje scherp mag zijn: in de afgelopen 150 jaar zien we vaak hoe de man zichzelf ontwikkelt en zijn werk doet, en de vrouw een positie krijgt in de huishouding. Ik zeg het misschien wat zwart-wit, maar ik denk dat het goed is om te benoemen. Want de Schrift spreekt niet zo, dit is niet waar dit gedeelte over gaat. Het gaat in Efeziërs 5 niet om het huishouden, zoals we misschien ooit wel hebben gedacht. Wat ik ook wel herken, als ik zie hoe ikzelf mijn jeugd heb doorgebracht: dat er een duidelijke scheiding was tussen de rol van de man en de rol van de vrouw. Dat was ook misschien gebaseerd op het oppervlakkig lezen van de Bijbel, maar het is niet waar het hier om gaat.

Ik heb ook gezegd: het gaat hier over de band van de Heere Jezus, van Christus in de hemel met Zijn gemeente. Het gaat om de heerlijke positie, dit plan van God met Christus en de gemeente. De vraag is op welke manier wij die heerlijkheid uitstralen in onze relaties. Als we op een puur menselijke manier vormgeven aan het huwelijk, denk ik dat we geen recht doen aan wat hier staat. We zien dus dat de man het hoofd is van de vrouw, en dat is de weerspiegeling van de verheerlijkte Heer, de verheerlijkte Christus in de hemel. Dat is de rol die wij mannen hebben te vervullen. En dat is best pittig, misschien juist voor een man. En daarom ben ik

dankbaar dat er staat dat ik die rol alleen maar hoeft te vervullen ten opzichte van mijn eigen vrouw.

Want als we elkaar onderdanigheid willen betonen, dan kunnen we nog naar elkaar kijken. Maar als wijzelf het hoofd moeten zijn, dan kunnen we alleen maar naar de Heere Jezus kijken; en dat doet Paulus ook in dit gedeelte, want hij heeft het over de liefde van Christus voor Zijn gemeente. Die liefde is een 'werkwoord', zoals we wel zeggen. Ik moest ook denken aan een lied van Don Francisco, dat ik vroeger veel beluisterd heb. Ik weet niet of jullie hem kennen als zanger. Hij had een nummer en zegt daarin: Liefde is geen gevoel, het is een daad van je wil ('Love is not a feeling, it's an act of your will'). Liefde is een keuze van mijn wil.

Daarmee komen we eigenlijk terecht bij de Persoon van de Heere Jezus. Het is niet mijn eigen liefde, die ik moet uiten naar mijn vrouw. Het is de liefde van Christus, die in mij is uitgestort, waarmee ik mijn vrouw moet liefhebben. Zoals het staat in dit hoofdstuk: 'evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door het woord' (Ef. 5:25-26). Het is een liefde die alles inzet en alles over heeft voor één persoon; en dat is een levenstaak voor de man.

Het is een hele grote taak, en Paulus probeert hieraan vorm te geven. Hij zegt als het ware: Als ik mijn leven over heb voor mijn vrouw, dan ben ik er zelf niet meer. Dan is zij weduwe geworden. Dus hoe kan ik dit vormgeven hier op aarde? De apostel zegt: Je moet haar liefhebben, zoals je je eigen lichaam liefhebt. Je moet van haar houden, zoals je ook ervoor zorgt dat je eigen lichaam gezond blijft.

De vraag is dus voor de man als hoofd: Hoe kan ik zorgen dat mijn vrouw gezond blijft. Hoe regel ik dat ik haar zo liefheb dat zij kan groeien, dat zij zich goed kan ontwikkelen? Zoals Paulus verder gaat in vers 27: 'opdat Hij de gemeente voor Zich zou stellen, heerlijk, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, maar opdat zij heilig en onberispelijk zou zijn'. Zodat zij, je zou haast zeggen, nog mooier wordt in de Persoon in Wie zij wordt gezien, dan dat zij was toen ik haar als vrouw heb gekregen. Dat is voor ons mannen een heel moeilijke taak. Want waar het vaak misgaat, is dat wij zeggen dat we onze vrouw liefhebben en dan zelf van alles gaan bedenken en doen.

Maar ik denk dat het goed is om te beginnen eerst naar onze vrouw te gaan luisteren, om te zien wat zij nodig heeft. Dat we hierover nadenken en dat misschien ook concreet maken. Het is ook een uitdaging die we aan onszelf kunnen stellen. Schrijf eens zo concreet mogelijk op, wat je doet om je echtgenote lief te hebben. En vraag aan je vrouw om op te schrijven wat zij verwacht dat jij als man doet om haar lief te hebben. Ik heb dit niet zelf bedacht, ik hoorde het van iemand

die veel aan huwelijkspastoraat doet. Hij zegt: Ik doe deze test altijd en het resultaat is – en ik ben benieuwd of dat bij jullie ook zo is –, dat de man vaak de plank mislaat hoe hij zijn liefde aan haar zou kunnen tonen. De verwachtingen lopen zo uitéén, en er zou al een mooie start gemaakt kunnen worden als we ontdekken: Wat heeft mijn vrouw echt nodig om te groeien? Die liefde waardoor zij kan groeien, waardoor ik haar gezond kan laten zijn? Dat is de praktische kant.

De andere kant is dat Christus Zelf haar wil heiligen en reinigen door de wassing met water door het Woord. Dat is iets wat de Heere Jezus nu nog steeds doet voor al de Zijnen. Hij reinigt ons, maar Hij laat ons ook opgroeien. Hij onderwijst ons door Zijn Woord. In wezen zegt Paulus: Mannen, doe evenzo. Zorg dat je als hoofd voorgaat in het leven met Christus, zodat jij in je rol als man maar ook als vader kunt voorleven wat het leven met Hem inhoudt. Dan zal het voor je vrouw gemakkelijk zijn om dit voorbeeld te volgen. Dat is voor ons ook een enorme uitdaging. Het houdt in dat we tijd vrijmaken om Gods Woord te bestuderen, om te onderzoeken wat het Woord zegt over het dagelijks leven en de besluiten die genomen moeten worden. Dan zullen wij mannen kunnen voorgaan in onze priesterdienst tegenover God.

Maar wat betekent het dan – en ik heb het al gelezen –, dat de vrouw heilig en onberispelijk zou zijn, zonder vlek of rimpel? Ik vond een mooie gedachte en wil die ook met jullie delen. Wij denken dat de bruiloft plaatsvindt aan het begin van het huwelijk. Maar een broeder zei het zo: in de Bijbel is het precies andersom. We lezen van het eerste huwelijk in Genesis, en daar zien we dat Adam zijn vrouw kreeg. Adam kreeg een vrouw, hij kreeg een bruid. En in de huwelijksrelatie kreeg hij de taak om haar daarin te dienen. Daarin had hij haar hoofd moeten zijn.

Christus heeft ook een vrouw gekregen, dat hebben we hier gelezen. Christus heeft de gemeente als Zijn vrouw verkregen. Maar waar gaan we naartoe? We gaan naar Openbaring 20, en daar vinden we de bruiloft: de bruiloft van het Lam. Daar zien we de vrouw die Christus heeft verworven. Maar nu al zijn wij als gemeente door Gods Geest verbonden met de verheerlijkte Heer. Die bruid is versierd voor haar man. Is het niet geweldig dat wij door het werk van Christus uiteindelijk versierd zullen worden als Zijn bruid? We zullen daar zijn als Zijn bruid, niet getooid met eigen spullen, maar met de kleren van het heil. Met Christus Zelf, met Zijn heerlijkheid. We hebben hier in Efeziërs al een beeld daarvan.

We hebben in de vorige hoofdstukken ook veel hierover gelezen. Ja, dan komen we eigenlijk tot de conclusie die we naar aanleiding van dit gedeelte kunnen trekken, door na te denken over onze rol als man en vrouw en over het beeld van het huwelijk. Alles spreekt van Christus en de gemeente, van de verheerlijkte Heer Die

alles heeft geofferd om die ene bruid, die ene vrouw te verwerven en haar tot een sierlijke bruid te maken. In het bezit van de heerlijkheid, die Hij Zelf had. Wij als mannen vertegenwoordigen het Hoofd, en de vrouwen zijn onderdanig aan hun hoofd. Dan komen we weer tot het besef dat de lat zo hoog ligt, en dat het belangrijkste is: om te bidden met elkaar. Om elkaar op te zoeken als man en vrouw, en te zeggen: 'Heer, we hebben Uw hulp zo ontzettend nodig. Als u dit van ons vraagt en we uitdrukking mogen geven aan dat wat U verlangt in het huwelijk, dan kunnen we het niet stellen zonder Uw hulp en kracht'. Ik hoop van harte dat we dit doen, dat we de gewoonte hebben om samen te bidden, samen te lezen in Gods Woord. Om zo eigenlijk de hulp van God te vragen, en te verwachten dat Hij het in ons zal bewerken. Ja, dan hebben we eigenlijk al een hele studie achter de rug, als we op die manier erover nagedacht hebben. Tenminste, dat vond ik wel.

Overige relaties

Maar ik wil toch nog de moeite nemen – ik zie dat ik nog 10 minuten heb, gaat misschien net lukken –, om te kijken naar kinderen en ouders en slaven en meesters. Ook daarin, zegt Paulus, is het belangrijk dat jullie een beeld laten zien van de heerlijkheid van Christus, dat Hij wordt weerspiegeld in die twee relatievormen. De eerste relatie die genoemd wordt, is die van kinderen tot hun ouders. Twee dingen vielen mij daarbij op. Het gaat in dit gedeelte om de gehoorzaamheid van kinderen; ook in het gedeelte daarna trouwens, over slaven en meesters, is gehoorzaamheid een kernprincipe. Maar in dit gedeelte gaat het eerst om de gehoorzaamheid van kinderen ten opzichte van hun ouders.

En om bij dit laatste even stil te staan, we zien hier dat mannen en vrouwen in het huwelijk een verschillende plaats hebben. Maar ten opzichte van hun kinderen worden ze *samen* aangesproken. Kinderen zijn niet aan hun vader meer gehoorzaam als aan hun moeder, of andersom. De gezamenlijke rol van de ouders wordt hier beklemtoond. Dus hun taak in het gezin, in de opvoeding, is in principe niet verschillend. Dat betekent dat zowel de vader als de moeder dezelfde verantwoordelijkheid hebben, eigenlijk een even belangrijke rol in de opvoeding. Hoewel Paulus straks wel op de rol van de vaders ingaat, daar kom ik straks nog op terug (vs. 4).

En het tweede punt is de gehoorzaamheid. We zien hier een verschil met de onderdanigheid die we tegenover elkaar moeten hebben en waarmee we elkaar kunnen dienen, doordat we elkaar tot opbouw zijn gegeven (Ef. 5:21). Ik hoop ook dat we onderdanig aan elkaar kunnen zijn, in de zin dat we dat vrijwillig kunnen

doen. Maar gehoorzaamheid is iets wat opgelegd is, het is in die zin veel dwingender. En gehoorzaamheid moeten we leren, dat weten we allemaal. Ongehoorzaam zijn we allemaal van nature, je hoeft een kind niet te leren om ongehoorzaam te zijn. We moeten het leren *gehoorzaam* te zijn. Maar wat betekent gehoorzaamheid in de Bijbel? Wij denken vaak dat gehoorzaamheid betekent dat er iemand is die de macht heeft. Macht vereist ook een stuk gehoorzaamheid. Ik als vader heb het recht zo te spreken.

Maar ik denk dat gehoorzaamheid eerder *veiligheid* betekent. Het is een opdracht die de kinderen krijgen ten opzichte van de ouders, omdat ze daarmee veilig zijn. Toen Adam en Eva in de hof van Eden waren, werd er één ding van hen gevraagd: gehoorzaamheid. U zult niet eten van de boom van goed en kwaad. Betekende dit dat God als de Schepper stond te wachten om te kijken wanneer ze die wet, dat gebod, zouden overtreden? Nee, helemaal niet. God had hun alles gegeven om van te genieten, en dat mag ook zo zijn op het terrein van het gezin. God wil dat het gezin de plek is waar kinderen kunnen opgroeien en tot bloei kunnen komen. En wat zegt God dan? Wees je ouders gehoorzaam! Zij hebben de plicht, de opdracht om dit te bewaren. Om die tuin, zou je kunnen zeggen, waarin je mag opgroeien, te bewaken. Die gehoorzaamheid aan de ouders wordt gezegend.

In dit verband citeert Paulus een gebod uit het Oude Testament: 'Eer uw vader en uw moeder, dit is het eerste gebod met een belofte: opdat het u goed gaat en u lang leeft op de aarde' (Ef. 6:2-3). Dan kan men een probleem krijgen. Want als je dit hier leest, dan zeggen sommigen: We zijn nu in de hemelse gewesten, we zijn met de verheerlijkte Christus verbonden op de plek waar Hij nu is. Maar hier zijn we opeens terug in het Oude Testament en staan we bij de berg Sinaï. We luisteren naar een gebod, dat gegeven is door een God die in vlammend vuur en in donkerheid aanwezig was. Dat is misschien een gevaar als je dit gedeelte op die manier zou uitleggen, dat het een argument zou zijn om de geboden nog te houden en onder de wet te leven.

Ik denk niet dat dit juist is. We leven inderdaad op het terrein van de opgestane Heer. Maar het is niet zo dat het Oude Testament ons niets meer te zeggen heeft. Juist door te kijken naar die geboden, naar deze gedeelten in het Oude Testament, zien we al iets van Gods heerlijkheid. Want ondanks die stenen tafelen zien we dat God hier een gebod geeft, in Deuteronomium 5 kun je dit lezen, aan de kinderen om hun ouders gehoorzaam te zijn. Het is ook een gebod mét een belofte. Het is geweldig om te zien dat er onder die tien geboden een gebod is waardoor kinderen gezegend worden. Het is Gods handreiking, dwars door die stenen tafelen heen om zo te zeggen, van Zijn liefde en barmhartigheid, die tot in verre geslachten aanwezig blijft.

Ik denk dat dit een kostbaar signaal is, en dat Paulus het daarom ook noemt. Daarom is dit gebod tot zegen geweest, ook al voor de mensen in het Oude Testament, als zij gehoorzaam waren. In het boek Deuteronomium staat niet alleen dat je lang leeft op de aarde, maar dat ze lang zouden leven in het land dat God hun zou geven. Dat was de belofte voor de Israëlieten. Hun gehoorzaamheid bracht hen in het land en dat is wel gebleken. Het waren de kinderen, die uiteindelijk in het land zijn gekomen en daar als eersten de belofte van God mochten genieten. De gehoorzaamheid van de kinderen aan hun ouders is daarom altijd tot zegen.

Daarop worden de vaders apart aangesproken. Ik denk omdat God het hoofd aanspreekt, dat Hij daarmee de ernst van de situatie wil laten zien. We hebben als vaders een belangrijke rol om ons gezin te leiden in een veilige en beschermde omgeving. Het moet veilig zijn voor onze kinderen. Want wat kunnen de gevaren zijn, wanneer wij als vaders niet goed hiermee omgaan? Er staat namelijk: 'En u, vaders, prikkelt uw kinderen niet tot toorn, maar voedt hen op in de tucht en vermaning van de Heer'. We hebben dus de opdracht gekregen als vaders om onze kinderen op te voeden in de tucht en vermaning van onze hemelse Heer.

Ik denk ook dat hier gezinspeeld wordt op wat Salomo zegt in Spreuken 1, vers 1 tot en met 9. Misschien kunnen we dat toch even lezen, omdat Salomo hier als vader uitnodigt tot wijsheid: 'De spreuken van Salomo, de zoon van David, de koning van Israël, om bekend te worden met wijsheid en vermaning, om woorden vol inzicht te begrijpen, om vermaning die inzicht biedt, aan te nemen, gerechtigheid, recht en billijkheid, om aan onverstandigen schranderdheid te geven, aan een jongeman kennis en bedachtzaamheid. Wie wijs is, zal horen en inzicht vermeerderen, en wie verstandig is, zal wijze raad verwerven om een spreuk en een spreekwoord te begrijpen, woorden van wijzen en hun raadsels. De vreze des Heeren is het beginsel van de kennis, dwazen verachten wijsheid en vermaning. Mijn zoon, luister naar de vermaning van je vader en veronachtzaam het onderricht van je moeder niet, want ze zijn een bevallige krans om je hoofd, en schakels van een ketting om je hals'.

Dat is de opdracht die we hebben om onze kinderen op te voeden in het onderwijs van de Heere Jezus, in het onderwijs van Gods Woord. En nogmaals: ook dit is geschreven aan gelovige christenen, die verbonden zijn met de verheerlijkte Heer. En vanuit de heerlijkheid is het ook belangrijk dat we onze kinderen onderwijzen en daarin leiden. Wat zijn onze gevaren? Waarom staat er: 'Prikkelt uw kinderen niet tot toorn'. Wanneer kan het misgaan? Welnu, ik denk dat er een aantal redenen zijn waarom we als ouders alert moeten zijn en elkaar ook weer nodig hebben. We kunnen onrealistische verwachtingen hebben. We kunnen voor onze

kinderen te veeleisend zijn. We kunnen te kritisch zijn als vaders, het kan altijd beter.

Belangrijk is ook dat we niet vergeten dat onze kinderen gevoelig zijn, en dat wij soms niet respectvol hiermee omgaan. Ik heb geleerd in ons gezin in ieder geval, dat onze kinderen de dingen veel meer aanvoelen dan de dingen die je zegt; en dat je zorgvuldig hiermee moet omgaan. Als vaders is er één belangrijke rol bij, om te leren sorry te zeggen; en ook dat we inderdaad leren onze zonden te belijden. Daarin kunnen wij juist een voorbeeld zijn van Wie de Heere Jezus is. Omdat de kinderen dit nodig hebben om te leren, omdat ze daarin moeten groeien.

Dat bevestigt ook wat we in Efeziërs 3 hebben gelezen, waar de apostel zegt: 'naar Wie elke familie in hemelen en op aarde wordt genoemd, opdat Hij naar de rijkdom van Zijn heerlijkheid u geeft door Zijn Geest met kracht gesterkt te worden naar de innerlijke mens'. De familie van de hemelse Christus, daarvan moeten we getuige zijn als ouders. Als gezin zijn we daar ook weer een beeld van. Het is het vaderlijke huis. Dat heb ik er nog bij staan, zoals de voetnoot zegt: het vaderlijk huis, de familie van Christus. En als vaders mogen we onze kinderen daarnaar toe leiden, zodat het voor hen vanzelfsprekend wordt dat ze ook onze Heer en Heiland volgen.

Mag ik nog heel even iets zeggen over het laatste punt: de slaven en de meesters. We hebben gezien dat de gehoorzaamheid het centrale thema is van deze twee stukjes. Het is te zien tussen kinderen en ouders, en tussen slaven en heren. En die gehoorzaamheid brengt ons ook weer bij de Persoon van de Heere Jezus. Hierover wil ik nog iets lezen. Dit gedeelte kennen we wel, uit Filippenzen 2. Hier zien we nog eens hoe de gehoorzaamheid in beeld wordt gebracht. Het is ook mooi om dit te zien, ook voor de kinderen, om te begrijpen waartoe de gehoorzaamheid ons leidt.

Dan lezen we in Filippenzen 2, vers 5 tot 11 het volgende: 'Laat die gezindheid in u zijn die ook in Christus Jezus was, die in de gestalte van God zijnde het geen roof geacht heeft God gelijk te zijn, maar Zichzelf ontledigd (of: vernietigd) heeft, de gestalte van een slaaf aannemend, de mensen gelijk wordend. En uiterlijk als een mens bevonden heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam wordend tot de dood, ja, tot de kruisdood. Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam geschonken die boven alle naam is, opdat in de naam van Jezus elke knie zich buigt van hen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en elke tong belijdt dat Jezus Christus Heer is, tot heerlijkheid van God de Vader'.

De Heere Jezus is niet alleen als Kind gehoorzaam geweest aan Zijn Vader. We lezen in Jesaja 50 dat Hij Zich als Zoon, als Kind voor Zijn Vader stelt en dat Hij gehoorzaam is om de wil van God te doen. Maar Hij stelt Zich ook als Slaaf ter

beschikking van God als Zijn Heer. Dat zien we ook in dit gedeelte. Hij heeft die beide aspecten van gehoorzaamheid geleerd, zoals de Hebreeënbrief zegt, maar Hij heeft ze ook volbracht. Dat maakt het ook weer zo mooi als we erover nadenken dat van ons als kinderen, maar ook als slaven en heren verwacht wordt dat we *gehoorzaam* zijn. We mogen daarin opnieuw bezig zijn met de dingen van de Heere Jezus Zelf. Paulus spreekt in dit gedeelte over slaven en heren. En ik heb daarover nagedacht en ook wel dingen beluisterd erover.

Dan zie je dat er heel vaak de neiging is om dit toe te passen op het dienstverband dat we allemaal hebben. Ik denk dat we daarmee toch een beetje de plank mislaan, omdat we eigenlijk het werkgeverschap en werknemerschap niet kennen als een slaven- en herendienst. Het is zelfs zo dat als je tegenwoordig werknemer bent, dan heb je nog meer rechten dan een werkgever in de dingen waarmee je allemaal te maken hebt in deze maatschappij. Onze socialistische omgeving heeft eigenlijk gemaakt dat het hele dienstverband van slaven en meesters voor ons niet meer zichtbaar is.

Een valkuil zou dan kunnen zijn dat we ons helemaal gaan verdiepen in hoe de slavernij toen in elkaar zat in de Romeinse wereld. Ik wil daarover één ding zeggen: de slaaf was eigenlijk het bezit van zijn heer. Nu, dat herkennen we misschien wel in het beeld van de Heere Jezus of van de slaaf, die in Deuteronomium zijn heer wilde blijven dienen, omdat hij zijn vrouw en kinderen liefhad. Dan zien we dus dat een slaaf geen vrije wil had, hoewel ook in het Romeinse Rijk slaven tot hoge rangen konden opklimmen, zelfs gestudeerd konden hebben en allerlei ontwikkelingen konden meemaken, maar ze bleven het bezit van hun meester.

Als we hier nog even over willen nadenken, wat is dan de les die we hieruit kunnen leren? Welnu, ik heb al gezegd: de gehoorzaamheid is één belangrijk doel. Maar wat we hieruit ook kunnen leren, is het verschil in positie. Een slaaf wordt opgedragen gehoorzaam te zijn met vrees en beven, in eenvoud van hart als aan Christus. Niet met ogendienst als mensenbehagers, maar als slaven van Christus. En misschien kunnen we daarin wel onszelf als slaven en heren herkennen. Maar als we nadenken over de positie die we hebben in de maatschappij, zijn er eigenlijk altijd wel mensen die onder ons geplaatst zijn; en we hebben altijd mensen boven ons. Maar de vraag is: Hoe dienen wij, op welke manier voeren wij ons werk uit? Doen we dat tot eigen eer, of zijn we bereid om dat ook eerlijk, niet met ogendienst maar in oprechtheid van hart te doen als een dienst, een werk voor de Heere Jezus Christus.

Ik denk dat we daaraan al genoeg werk hebben. Als ik kijk in mijn organisatie, dat is het onderwijs, dan zie ik hoeveel lagen lagen men daartussen gestopt heeft; en hoe in

elke laag ieder bezig is met zijn eigen eer. Met het zoeken naar wat hij of zij eruit kan halen, uit zijn positie ten opzichte van de mensen die onder hem staan, om maar macht uit te kunnen oefenen; of ten opzichte van degenen die boven die persoon staan. Want het bijzondere in dit gedeelte is, en daarop viel mijn oog: dat van de heren in vers 9 gezegd wordt: Doe hetzelfde tegenover hen en laat het dreigen na.

Slaven, daarvan wordt verwacht dat ze hun werk als voor de Heer doen. En tegen de meesters, de heren, wordt dan gezegd: Doe hetzelfde tegenover hen. En ze krijgen er inderdaad de opdracht bij om niet te dreigen. Maar doe hetzelfde, dat betekent eigenlijk ook weer: Voer je taak in de maatschappij uit in afhankelijkheid van en in verbondenheid met de Persoon die wij dienen, de verheerlijkte Heer in de hemel, in de kracht van het nieuwe leven dat je ontvangen hebt. Waarover je in de vorige hoofdstukken geleerd hebt hoe je dat moet uitleven. Hoe we de oude mens uit moeten doen, en de nieuwe mens moeten aandoen. Dat is, denk ik, het belangrijkste wat ik nog uit dit stukje wilde halen.

Daarmee zijn we eigenlijk aan het einde gekomen van dit gedeelte. En ik heb jullie meegenomen langs de drie relaties, waarvan de Bijbel zegt, waarvan Paulus zegt in deze verzen: Werk het daarin uit. Werk daarin uit wat je van de heerlijkheid van Christus hebt gezien. Er is maar één ding nodig. En dan wil ik toch nog eindigen met de laatste paar verzen van hoofdstuk 3; 'opdat u ten volle in staat bent te begrijpen met alle heiligen, wat de breedte, lengte, hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat u vervuld wordt tot de hele volheid van God'.

Dan mogen we dit bidden met elkaar: 'Hem nu, die in staat is zeer overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken, naar de kracht die in ons werkt, Hem zij de heerlijkheid in de gemeente en in Christus Jezus, tot in alle geslachten van alle eeuwigheid'. Ik hoop dat dit gebed vervuld mag worden in ieder van ons: in de gemeente, maar ook in onze relaties als man en vrouw, als kinderen en ouders, en als 'slaven', als dienaars in de maatschappij.